

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI ÚJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-telca 6.
Kiadóhivatal: Landesmann M. és Társándl.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Egész évre 20 korona. Félévre 10 korona.
Negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések díja centiméterenkint 20 fillér

1918. november 16.

napjánál jelentősebb dátum nincs a magyar történelemben. Ezen a napon a szabad és független magyar nép választottai alkotmányozó gyűlést tartottak és kimondották a köztársaságot. A 900 éves királyság ezen a napon véget ért, de véget ért a Habsburg-háznak 400 esztendősi uralma is, mely szakadatlan láncolata volt az abrentizmusnak, az elnyomatásnak s melynek trónja magyar vértócsában állott.

A monarchiáknak befellegzett. Az öntudatra ébredt népeknek nem kell több zsarnok, kinek akaratától függ milliók élete. Emberek, önálló, független, szabad emberek vagyunk és nem alattvalók, akik egy ember kényé-kevé szerint élünk és halunk.

A fegyvereken alapuló hatalom lebukott és belefutott abba a vérbe, amelyet saját maga ontott ki; új élet támad annak a sok életnek nyomán, melyet a zsarnoki önkény oltott ki. Hősbárd, kötél és golyó rejtőzött az uralkodók bíborpalástja alatt; a trónok bíborlángjára mögött megfizetett orgyilkosok leselkedtek, akiket a monarchiák neveltek, azok, akik magukat „Isten kegyelméből” való uralkodóknak nevezték. És a szegény, megfélemlített, agyon-sanyargatott nép ezeket a hőbér-veleket imádtá, — ezeknek személyét „szent és sérthetetlen”-nek mondotta ki törvényeiben.

Lesz hatalom ezután is, de ezt a hatalmat a nép képviseli, a nép gyakorolja, Igen, a nép, melynek vércsullása eddig csak az uralkodóknak hozott hasznot; a nép, melyet az uralkodói akarat eddig mint oktalan barmot milliószámra hajtott vágóhídra!

1918. október 31 ike ledöntötte a szűz-ette trónokat.
Csak most láttuk, mennyire ingatag és gyenge alkotmányt tartak a bíborpalást; csak most vetjük észre, hogy a magas trónszékeken milyengyenge és félték alacsonyok állnak s hogy ezek mennyire megrettennek, ha a nép, az ő hű alattvalóik tömege megmozdul. És ezeknek voltunk rab-szolgái!

Ma már a magyar nép megmozdult, fölébredt abból az álomból, amelybe a királyi hatalom narkotizálta; a földi hatalmasságok, a féltettek, akik millióknak parancsoltak, most ezektől a leigázott millióktól kérnek egy kis zugot, ahol meghuzhatják magukat...

A történelem muzsája leteszi a vérbe mártott tollát. Tiszta la-

pot nyit a magyar történelem számára s arany betűkkel jegyzi oda 1918. november 16. napját, amelyen minden magyar szívből kiáltotta:

Eljen a köztársaság!

fiz ország nemzetőreirek.

Fényes László kormánybiztos — lapunk utján is — a következő kiáltvánnyal fordult az ország összes nemzetőreirek:

Magyarország hirtelen átalakulása alatt a rendbontók ellen a nemzeti támasz és a hadügyminiszter felhívására a legkülönbözőbb csapatok alakultak. A különféle nemzetőrök, akik valóban hivatásukat teljesítették, nagy szolgálatot tettek a forradalomnak és a népállam hájaja illeli őket.

Szervezetük számbavevése és rendezése most folyik. Utasítom az összes nemzetőr alakulatokat, hogy a vármegyei néptanácsok és közgazdasági szervekhez avagy vármegyei kormánybiztosokhoz állományukat, munkanapjaikat, teljesítményüket bejelentésük, hogy a fentebb megjelölt hatóságoktól kijelölendő ellenőrző megbízottaim pontos adatokat kaphassanak.

A nemzetőrök napidíját november 11 ig bezárólag az ellátáson kívül napi 20 koronával mindenkinek kifizetjük, onnantól kezdve a szükséghez képest fenntartott állományt napi 10 koronával és ellátással.

Minden nemzetőrt kérek, hogy a díjak kifizetésével tisztelemmel várjonnéhány napig, mert az országban — feldátum — sokan oktalanul eddig csak pénzüket és ez csak akkor kerül vissza a forgalomba, amikor a hó 15 től kezdve a kormány részére fokozatosan enéskül is kellő mennyiségű bankjegy fog rendelkezésre állni.

A független magyar államnál mindenki nyugodtan meghagyhatja néhány napi követelését. Ne felejtjük el, hogy a népkormányának kötelessége a pénzürtékének biztosításáról is gondoskodni. A jövő héten már elég bankjegy lesz, addig is vasárnap (17-től) fokozatosan megkérjük az adóhivatalok azokat a pénzeket, melyeket a nemzetőrpárat osnokságok részére küldünk.

Nemzetőrök! Közzöcsítetek ki becsületes soraitokból a hitvány embereket, kik a nemzetőrség nemes cágjára alatt zsarolnak és egyéb visszaéléseket követnek el, az ilyen embereket le kell fegyverezni és jelenést kérek ró'uk. Becsületes nemzetőrök, teljesítsétek kötelezettségeketek odaadással, rendben és nyugodtan várjátok a fizetés legközelebbi napját.

Fényes László,
a magyar nemzetőrség
kormánybiztos.

Kik adakoztak a Nemzeti Tanácsnak?

(II. közlemény).

Gr. Mailáth József 2940, Petroleum finomító r. t. 1500, Lomniczer Testvérek, Ikovics Mór, Zemp'leumgyeiei Keresk. Bank 1000—1000, gr. Wallis Gyuláné 600, Kinosesy Péter (II), H. T. Kirendeltség, Guttman Mór (II), Megyei Át. Bank (II), Thuránszky László 500—500, Schweiger Ignóé 400, dr. Ligeti József 350, dr. Székely Albert, Hartstein Mayer, Barkovics Zsigmondné, dr. Klein Károly 300—300, Glück Samu 250, dr. Hell Jenő, Bahyna Testvérek, Szeghy Elemér, Bahyna Testvérek (II), Hrabczy Kálmán, Weinberger Isák, Ortnér József, Blumenfeld A. és Társa, Kornitzer Lipót (II), Perlmutter Jenő, Hönisch Dezső, Damjanovich Ágoston, Gyertyagyár, Ambrózy Nándor, Altmann Jenő, Haas Fülöp (II), Rübnerné, öz. Fuchs Morné, Poós József, Bobik Pál, Keleti Jenő 200—200, Herzog Lipót 170, Davidovics Adolf, Blumenfeld Emanuel, Schönfeld Hermann (II) 150—150, Pölgár Lászlóné, Alexander Manoné, Matajecz Gyula, dr. Weiss Bertalan, Geiger Ottmár, Fenyő József, Miklós Béla, Schmidt Géza, Görömbey Balázs, Oláh Béla, Lipsitz Hermann, Weinberger Mayer, Deutsch Herskő Fia, ifj. Deutsch Samuel, Haas Fülöp, öz. Kellner Józsefné, Müller M. A., dr. Hornyay Béla, Roth József, Waller Mór, Ehlerik Gyula, Langermann Károly, Allan Samu, Paquin Quirino, Abonyi Iren, Grünwald Lajos, Hericz Sándor (II), Getzler Divid, Grosz Móríc, O. ohváry Dezső, Pritokel Hermann, Lehner Miksa 100—100, Weiss Mór 140, Ambrózy Ágoston 120, Friedmann Ernő 60, Bodnár János, Nagy György, Balog József, Roth Samuel, Klein Géza, Klein Gyula, Staut János, Tarpay László, Schönstein Lipótné, Guttman Ármán, dr. Schön Hugó, Grünberger Miksa, Silber A. József, Marikovszky Sándor, Lischerer Andor, Osváth Ferenc, Reinitz Elemér, Müller Henrik, Eisenberger Samuel, Grosz Jakab, Teitelbaum Mor, Grosz Soma (II) 50—50, Zubay Gy., Friedmann József 40—40, Króó Gyula, Adler Albert, Krafcsik, dr. Stern Ármán 30—30, Gárdos Mór 25, Schwarz Abraham, Odze Rubio, Pollák Ábrahám, Weiss Jenő 20—20, Fränkel Henrik, Bokor József, 10—10, Hartstein gyűjtése 2105—, Grünbaum " 1450 —, Állomásfőnökség gyűjtése 15 —, Összesen 25,260 80
Előző kimutatásban 38,120 —
Összesen K. 63,380 80

Előző lapszámunkban felsorolt gyűjtésekhöz hozzájárultak:
Dr. Garal gyűjtéséhez:
Urihor r. t., Wald Israel 500—500, dr. Grosz Dezső, dr. Reichard Salamón

200—200, Diószeghy Pál és társa 100, Grosz Lajos, dr. Grosz Miklós, Waller József 50—50, Herzog Lipót 20.

Dr. Kollonay gyűjtéséhez:

Oláh Ferenc, Klinger Jenő, Lukács H. 100—100, Roth Bernáth, Getzler 60—60, Gyarmaty Béla, Jarcos Bertalan, Fried Vilmos, Schönfeld Herman, Klein Géza, Magaziner 50—50, Szabó Vince 40, Farkas Perli, Szentes Lipót, Gajtács Vilma 30—30, Náday József, Vajda József, Burger Edé, Stern Lajos, Safir, Keller Samu, Nagy M. Géza 20—20, Friedmann, Kun Sománé, dr. Bahyna 10—10 K.

A népkormány tervei a közoktatásügy terén.

A sorvasztó osztályuralom átkos hatásai az iskolákon látszótlak meg a legjobban. Az iskola nem az éle- nek nevelt, hanem az uralkodó osztályoknak. Az iskola csepegtette a gyermekek szívébe az osztályellen- téteket, a gőgöt, a kevélységet, a nagyravagyást, de a szolgai meghunyászkodást és a portékázó hajhá- szást is. A katedrákról egészen a legutóbbi időkig hangzottak el szavak, melyek lebecsüreltek egyes állásokat és foglalkosásokat, aminek következtében a gyermekek ellensé- ges indulattal viseltettek azok iránt, akikre tanáraik otromba megjegye- séseket tettek. Ha a tanár úr nem volt jókedvű, vagy restelt magyarázni s a gyermek nem értett meg valamit, vagy talán tehetősége sem volt, azon- nal repült feléje a szó: menj iparos- nak! Ez a bölcs tanács épen olyan embereknek ajkáról hangzott el leg- gyakrabban, akiknek atyja szegény iparos. Ré lehet mutatni azokra az iparos szülőktől származott tanár úkra, akik gyenge diákjaikat iparos pá- lyára utasították.

Jól esik hinnünk, hogy az új hely- zet ennek a gyalázatos szokásnak is véget vet. A katedrákról ezután már nem fognak piszkot szórni egyes társadalmi osztályokra. A népkormány kultuszminiszterének, Lovássy Már- tonnak és új államtitkárának, Juhász Nagy Sándornak majd lesz rá gondja, hogy az ilyen nevelési rendszer is muzeumba kerüljön.

A kultusz-kormány terveire nézve igen érdekesen nyilatkozott az új áll- amtitkár:

— A közoktatásra az a hivatás vár, hogy az új nemzedékben meg- szilárdítsa az új világnézetet. Eh- hez a nevelés gyökere reformja szükséges. — Több tanítást kell, jobb felszereléssel. Ezekbe új tani- tási rendszer, a színvonal emelése, minél magasabb képességtű, jól fizetett, tehát lehetőleg elégedett, énnélfogva busgöbbon dolgozó tana-

személyzet. A debreceni egyetem fejlesztését, a debreceni és pozsonyi egyetemek épületének elkészítését folytatni kell. Az új műegyetem eszméjét felszinen kell tartanunk. Az összes egyetemi fakultásokat a nők előtt meg kell nyitni. A hadból hazatérő ifjak tanulmányi ügyeit, az egyetemi polgárság ügyeit rendezni kell. A hadsereg megszűnésével az ifjabb aktív tisztek polgári képességét lehetővé kell tenni. Tanfolyamok szervezendők a házias hadioktatás kiegészítésére. A középiskolák reformja sürgős, modern, humanisztikus tanítást akarunk, a természettudományos módszert és a gyakorlatiaság nagyobb érvényesülését. A holt nyelveket ki kell küszöbölni, helyettük mindenütt kötelező legyen a francia és a fakultative az angol. Az elemi iskolákat nyolc osztályúakká kellene tenni, a felső osztályokban erős szakoktatási jelleggel. Már itt bele kell nevelni a népbe az új világ eszméit, az emberies gondolkodást.

— nov. 20.

Bücsuszó. A magyar nemzeti kormány által kormánybiztos állásomtól saját kérelmemre felmentéven, szállóvárosomból, Sátoraljaúj helyből végig visszatértem a fővárosba, hogy a magyar belügyminiszteriumban fenntartott osztálytanácsosi állásomban elfoglaljam. Nem lévén időm arra, hogy Sátoraljaúj helyben és a vármegyében lévő, nagyszámú barátaim és jó ismerőseimnél személyesen elbuc uhasssam, teszem azt ez uton és a velem szemben kormánybiztoságom alatt tanúsított jándu latukat hálásan megköszönve, maramat jöndu atu emak legyeu szeretett hazánkban, vármegyénkben és annak minden polgárán! Hazafutit tisztelettel Budapestben, 1918. november 13-án. *Diószeghy János.*

Hazajönnek Szibériából a foglyok.

A népkormány a cseh Nemzeti Tanács utján érintkezésbe lépett a szibériai kormánnyal.

A népkormány órák alatt intéz el olyan kérdéseket, amelyeket ezelőtt esztendő k'att sem tudtak elintézni. A kormány már a legizgalmasabb napokban is foglalkozott az azal a problémával, hogy a világ minden részéből haza hozza a magyar hadifoglyokat.

A legtöbb magyar hadi fogoly Szibériában van. Noha Oroszországgal rég megkötöttük a békét, a szibériai hadi foglyoknak azonban még mindig csak egy kis töredéke érkezett haza. Hogy ezek a magyarok haza jöjjenek, Károlyi Mihály kormánya minden lehetőt megtesz és kiállítás van rá, hogy a Szibériában elhelyezett hadifoglyok rövidesen itthon lesznek.

Linder Béla volt hadügyminiszter szikratávíró utján érintkezésbe lépett ez ügyben a prágai cseh szolvák Nemzeti Tanáccsal. Azért kereste a hadügyminiszter ezt az üz-

szeköttetést, mert tudvalevő, hogy Szibériában a cseh katonák vannak uralmon és az ő kormánynak kormányoz. Kramarz személyesen exponálta magát ez ügyben és megígérte, hogy sürgősen interveniálni fog és a kérdést személyesen fogja elintézni.

Valószínű, hogy e tárgyalások néhány napon belül eredményre vezetnek, mely esetben módjukban áll majd gondoskodni a Szibériában élő magyar hadifoglyok haza szállításához szükséges eszközök megszerzéséről is. Egyébként pedig biztos írtatások vannak arról, hogy a még Szibériában levő magyar hadifoglyok helyzete teljes mértékben kiilégítő. Helyzetükre ez irányban ninosen semmiféle ok.

E kérdéshez tartozik szorosan az is, hogy a legtöbb bekövetkezett események következtében O asorszag és az impár megszűnt monarchia között a hadifoglyok kicserélési akció megarúnt. Tudvalevően a régi közös hadügyminiszter intézte ezt az akcióit, amelynek az volt az eredménye, hogy O asorszag visszavádia a frontszolgálatra nem alkalmas tiszteket és katonákat megfelelő száma, ugyanakkor frontszolgálatra nem alkalmas olasz tiszteket és katoná ellenében. Miután azonban a közös hadügyminiszterium immáron a múltból és ez az intézkedés több nem funkcionál, a foglyok kicserélése is szűnelt, előreláthatólag azonban csak rövid ideig, mert a külsőben levő békétárgyalások során alkalmasint módot találnak arra, hogy hadifoglyaink O asorszagból ismét hazatérhessenek.

HIREK.

— **Eljegyzés.** *Berkovits* Jolánkát eljegyezte *Strausz* Sándor Kisújlaki bér 6 Sátoraljaúj helyben (Mind a külön értesítés helyett)

— A postagazgatót szabadságot. A kormány *Semsey* Minny kassai postai- és táviratigazgatót bizonytalan időre szabadságotra.

— A nemzetörség céljaira özv. *Scabó* Jánosra 300 koronát adott át nekünk, amely összeget rendszertési helyére juttattuk.

— **Moratorium a bor lombardokra.** Sátoraljaúj helyi kereskedelmi társulat csütörtökön délelőtti rendkívüli közgyűlést tartott amelyben a megjelent nagy számú érdekeltek elhatározták memorandummal fordulni a pénzügyminiszterhez, hogy a bor lombardokra moratorium rendessék el. Ugyanakkor ez a közgyűlés három tagot delegált az Onko kedélybő alakult kereskedők nemzeti tanácsába.

— **Népjelöletti ügyosztályt létesített** a város. Az ügyosztály mindennek előtti a harcérrel hazatérő és az itthon levő munkások elhelyezésével kíván foglalkozni. Azután külföldi szociális kérdések megoldására fogja feladást kapeni. Az ügyosztály vezetője *Lánczi* Aladár lett.

— **Keleti tót néptanács.** *Dvortsák* Győző, sárosmegyei levéltáros, az „Eperjesi Újág” szerkesztője megalkototta a keleti tót néptanácsot, amely Abauji, Sáros, Szepes, Ung és Zemplén tót népet foglalja magában. A keleti tót néptanácsot a nyugati tótokkal szemben a magyar államhoz való feletlen ragaszkodás vezeti.

— **Megszűnik a közlelmezési kormánybiztoság.** A november hó 13-án tartott minisztertanács elhatározta, a közlelmezési kormánybiztoságot megszüntetését. Ugyanezen minisztertanács elfogadta *Diószeghy* Jánosnak a kormánybiztos állásról való lemondását és *Diószeghy* a belügyminiszteriumba berendelte. *Diószeghy* eltávozását levélben jeleteti be nekünk egyben összeinte köszönetét fajezi ki lapunk szerkesztőségének azért, „az őszellen meleg támogatásért”, amellyel a kormánybiztoság működését kísértük.

— **A kereskedelmi és iparkamara** közli, hogy a kereskedelmiügyi miniszter a polgári célokra rendelkezésre álló ruházati cikkek felhasználásának és forgalomba hozatalának szabályozása tárgyában kibocsátott 83.000/1918 és 94.168/1918 szám alatt kiadott rendelkezéseket hatályon kívül helyezte.

— **Nincs többé husztalan nap.** A kormány elrendelte a husztalan napok eltörlését.

— **Holnap, csütörtökön** jelenik meg városunk első ifjusági lapja, „*Jövő*” címmel. E türekvő ifjak által szerkesztett lpra, már előre is felhívjuk a közönség figyelmét. Egyez szám ára 50 fillér.

— **Ruhát hazatérő katonáinknak.** A városi népjelöletti ügyosztály ozuton is kéri a város neves lelkű közönségét, hogy a használt vagy jevitásra szoruló ruhákat ajánlják fel a hazatérő katonák részére. A ruhák a helybeli lapok kiadóhivatalában adhatók át, ahol minden edemányt nyugtat ellenében fogják átvenni.

— **Muszáj nevetni!** „*Ujvári telefoná*” a címe annak a legújabb kétoldalu hanglemeknek, melyet *Ujvári* Károly adott elő. Ez a hang lemez a kitűnő komikus előadómagaat, olyant nyújtott, amely lemezhez fűzött óriási varakozást teljes mértékben igazolja, szóval a leg jobb hanglemesz-productiót. A lemez pénzért nem kapható, csupán 8 db. lejátszott öreg lemezért szálítja *Wagner* „Hangszernagyáruház” Budapest, József körút 15.

— **Betegápolónői tanfolyam** nyílik a sátoraljaúj helyi „*Ürzsébet*” közkórházban 6 tanuló részére, 1918. évi január hó 1 én. Pályázók folyamodványukat legkésőbb december 16 ig adják be a kórház igazgatóságánál.

Felolási szerkesztő: *Landesmann* Miksa. Szerkesztő: *György* János.

Szörme-vásárlók figyelmébe!

Akinek elegáns szörmekabát vagy szörme-garbitúra szükséges van, most olcsón szerezheti be

Szegő Sándor

árúházaunk újonnan berendezett szörmeosztályában, ahol az idény újdonságai szörmekben, leány- és női felöltőkben már megöröztek.

Jpári képzést

kivánó rokkantak jelentkezzenek az Országos Hadigondozó Hivatal sátoraljaúj helyi intézetében.

Viszketegség, Södmört, Rüh a leggyorsabban elmúlászja a dr. *FLEISCH*-féle eredeti, tövényösen védett

Skaboform-kenőcs. Nincs szaga, nem piszkál. Mindig eredeti pecsétos *Fleisch*-főlet kérjünk

Próbátételegy . . . 4 kor.
Nagy tételegy . . . 8 kor.
Csaföldi adag . . . 15 kor.
Sátoraljaúj helyben és vidék részére főraktár: *Kádár* Gyula gyógyszerüzletében Sátoraljaúj helyben. — Vételint: a SKABOFORM védjegyre ügyeljünk.

Levágott

orth. kóser liba kedden és csütörtökön különként 30 koronájával kapható.

Libaszir . . . 1a. á 80 K.
. 11a. á 70 K.
Libabőr hajjál 55 K.

Megrendelések előre bejelentendők

Schiffmann Ferencz
Fő-utca 26.

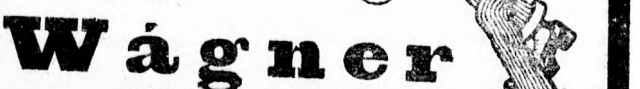
Muszáj nevetni!

„UJVÁRI TELEFONÁ”

a címe annak a legújabb tréfás, kétoldalu hanglemeknek, melyet *Ujvári*, a közkedvelt magyar éneklő komikus a Télikerthől ad elő. Hogy ez a kiváló,

népszerű komikus az ő esodás tehetségével milyen elsőrangú produkát, azt a most megjelent lemezen a legfényesebben igazolja. E lemez

pénzért nem kapható, hanem csupán hat darab használt lejátszott lemez ellenében, kizárólagos joggal

Wagner
„Hangszernagyáruház”-nál
Budapest, József-körút 15. Fiók: IX. Ráday-utca 18.
Telefon: József 35-92.
Beszélőgépek 200 koronától 1000 koronáig.
Fényképes dalszöveges lemez- és hangszerréjegyzék ingyen!

CLUBSPECIÁLITÉ CIGARETTAPAPIR ÉS HÜVELY MODIANO
IGYÁZZUNK A VÉDJEGYRE
Nymotatt Landesmann Miksa és Társa könyvnyomdájában Sátoraljaúj hely.